

Økonomiplan 2026-2029, årsbudsjett 2026 og avgiftssatser 2026

Politisk organ	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	11.11.2025	084/25
Arbeidsmiljøutvalg AMU	27.11.2025	19/25
Kommunestyre	11.12.2025	107/25

Saksbehandler:
Dokken, Gunn Mona

JournalpostID:
25/11412

Vedlegg:

Protokoll fra møte i kontrollutvalget 30.09.2025

Budsjett og økonomi: Oppsummering etter kommunestyrets temamøte 22.05.2025

Innspill til budsjett og økonomiplan fra Sør-Fron idrettsråd datert 28.11.2025

Innspel til budsjett 2026 fra Eldrerådet

Innspill til budsjett og økonomiplan fra NSF, FO, Delta og Fagforbundet

Innspill til budsjett og økonomiplan fra Utdanningsforbundet

Innspill til budsjett og økonomiplan fra FAU Sør-Fron Ungdomsskole datert 26.11.2025

Innspill til budsjett og økonomiplan fra Ungdomsrådet

Kommunedirektørens forslag til formannskapets innstilling og kommunestyrets vedtak:

Kommunale avgifter, betalingssatser, gebyr for 2026:

1. Sør-Fron kommunestyre vedtar kommunale avgifter, betalingssatser, gebyr o.l for 2026 slik disse fremkommer i sakens vedlegg.
2. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2026: - alle eiendommer i hele kommunen.
3. For eiendomsskatteåret 2026 skal det videre skrives ut eiendomsskatt på bygninger og grunnareal for verk og bruk som fra og med 2026 blir ansett som næringseiendom, så langt disse var omfattet av eiendomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.
4. Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2026 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd
5. Differensiert skattesats for eiendommer med selvstendige boligdelar for skatteåret 2026 er 3,8 promille, jf. esktl. § 12 bokstav a. Den samme satsen skal også legges til grunn for fritidseiendommer.
6. Bunnfradrag for alle selvstendige boligdelar settes til kr. 0.
7. Eiendomsskatten skrives ut i tre terminer, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. mars, andre termin er 1. juli og tredje termin er 1. november.
8. Hjemmelshavere på eiendommer i Sør-Fron kommune kan bestemme selv om de ønsker tre terminer eller 12 terminer per år på kommunale avgifter og eiendomsskatt

9. Takstvedtektene for eiendomsskatt i Sør-Fron kommune ble vedtatt i K-sak 5/19 05.03.2019 og skal gjelde for eiendomsskatteåret 2026, jf. esktl. § 10. Siste alminnelige taksering i kommunen ble gjennomført i år 2018
10. Forfallsdato for kommunale avgifter og gebyr skal være den 20. i måneden.
11. Det skal benyttes prinsipp om full kostnadsdekning for selvkosttjenester; septik (lovkrav), renovasjon(lovkrav), avløp, vann, feiing, byggesak, kart og oppmåling, plansaker.
12. Skatteøret fastsettes i samsvar med maksimalsatsen for det kommunale skatteøret.
13. Kommunedirektøren gis fullmakt til å innarbeide kommunale avgifter, betalingssatser og gebyr i Framsikt.

Investeringer - budsjett og økonomiplan

1. Økonomiplan for 2026-2029 vedtas som fremlagte budsjettdokument.
2. Investeringsbudsjett for 2026 vedtas som fremlagte budsjettdokument.

Drift - budsjett og økonomiplan :

1. Sør-Fron kommunes budsjett og økonomiplan for 2026-2029 vedtas i samsvar med fremlagte budsjettdokument.
2. Budsjett- og økonomiplan vedtas på nivå for driftsrammer med netto driftsbeløp.
3. Kontrollutvalget har utarbeidet eget budsjettforslag for 2026 som ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon §2 skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret.

Låneopptak:

1. Investeringer for 2026 finansieres i samsvar med bevilgningsoversikt investering. Låneopptak til finansiering av innvesteringer gjennomføres med totalt kr. 110.514.000. Lån til investeringer tas opp som serielån og avdras over 40 år. Låneopptak til startlån tas opp med Husbankens betingelser og vilkår. Låneopptaket er spesifisert slik:
 - a. til egne investeringer jfr. kommunelovens § 14-15 første ledd: kr. 100.014.000
 - b. til investeringer jfr. lov om tros- og livssynssamfunn § 14, 4. ledd: kr. 500.000.
 - c. i tillegg gjøres låneopptak til startlån jfr. kommunelovens §14-17 med kr. 10.000.000

Formannskap 11.11.2025:

Politisk behandling:

Tilleggsforslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP)

Sør-Fron kommune innfører supplerende barnehageopptak i 2026 slik at alle kan få plass gjennom året.

Husleie på kommunale boliger, omsorgsboliger og trygdeboliger tas ut av gebyrregulativet og ivaretas gjennom husleieavtaler med indeksregulering.

Formannskapet bestiller en sak om viser besparelse som følge av ny skolestruktur.

Tilleggsforslag fra Arne Bredeveien (AP):

Gebyrer og betalingssatser:

Ikke øke satsene (husleie) på trygde- og omsorgsboliger

Kostnad

Kr 180 000, -

Driftsbudsjett Hese og Omsorg

Ingen endring i rammebetingelser og innsparing 2026:

Kr 439 000,-

Økt ramme

Kr 200 000,-

Driftsbudsjett Oppvekst:

Supplerende opptak i barnehage:

Driftsbudsjett Politikk og administrasjon:

Økning av IKT budsjett

Kr: 400 000,-

Politikerportalen i Framsikt, opplæring/lisens.

Kr: 50 000,-

Sum økte utgifter:

Kr 1 269 000,-

Finansiering

Innbyggertilskudd økes med

Inntekt

Kr: 400 000,-

Skattetilskudd økes med

Kr: 400 000,-

Rammetilskudd økes med

Kr: 500 000,-

Sum økte inntekter:

Kr: 1 300 000,-

Investeringsbudsjett:

Flytt Infrastruktur tomteområder på 2 500 000,- fra 2027 til 2026

Tilleggsforslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP):

Eventuelle endringer i driftsbudsjett Helse og Omsorg, Oppvekst og Politikk og administrasjon tas stilling til når eventuelle endringer i Statsbudsjettet blir kjent.

Ordfører tiltrådte formannskapet igjen etter permisjon fra og med sak 084/25.

Votering 1: (3-4)

Forslag fra Arne Bredeveien (AP) - Ikke øke satsene på trygde- og omsorgsboliger - 3 (AP)

Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) -Husleie på kommunale boliger, omsorgsboliger og trygdeboliger tas ut av gebyrregulativet og ivaretas gjennom husleieavtaler med konsumprisindeks-regulering. 4 SP og SFBY)

Votering 2: (3-4)

Forslag fra Arne Bredeveien (AP) - Endringer i driftsbudsjettet - 3 (AP)

Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) - Eventuelle endringer i driftsbudsjett Helse og Omsorg, Oppvekst og Politikk og administrasjon tas stilling til når eventuelle endringer i Statsbudsjettet blir kjent. - 4 (SP og SFBY)

Votering 3: (7-0)

Felles forslag: Sør-Fron kommune innfører supplerende barnehageopptak i 2026 slik at alle kan få plass gjennom året.

Votering 4: (7-0):

Formannskapet bestiller en sak om viser besparelse som følge av ny skolestruktur.

Votering 5: (7-0)

Tilleggsforslag fra Arne Bredeveien (AP):

Investeringsbudsjett - Flytt Infrastruktur tomteområder på 2 500 000,- fra 2027 til 2026

Votering 6: (7-0):

Votering over formannskapets samlede innstilling - kommunedirektørens forslag, supplert med tilleggspunkter fra votering 1 - 5

FSK - 084/25:

(7-0):

Kommunale avgifter, betalingssatser, gebyr for 2026:

1. Sør-Fron kommunestyre vedtar kommunale avgifter, betalingssatser, gebyr o.l for 2026 slik disse fremkommer i sakens vedlegg.
2. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2026: - alle eiendommer i hele kommunen.
3. For eiendomsskatteåret 2026 skal det videre skrives ut eiendomsskatt på bygninger og grunnareal for verk og bruk som fra og med 2026 blir ansett som næringseiendom, så langt disse var omfattet av eiendomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.
4. Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2026 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd
5. Differensiert skattesats for eiendommer med selvstendige boligdelar for skatteåret 2026 er 3,8 promille, jf. esktl. § 12 bokstav a. Den samme satsen skal også legges til grunn for fritidseiendommer.
6. Bunnfradrag for alle selvstendige boligdelar settes til kr. 0.
7. Eiendomsskatten skrives ut i tre terminer, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. mars, andre termin er 1. juli og tredje termin er 1. november.
8. Hjemmelshavere på eiendommer i Sør-Fron kommune kan bestemme selv om de ønsker tre terminer eller 12 terminer per år på kommunale avgifter og eiendomsskatt
9. Takstvedtektene for eiendomsskatt i Sør-Fron kommune ble vedtatt i K-sak 5/19 05.03.2019 og skal gjelde for eiendomsskatteåret 2026, jf. esktl. § 10. Siste alminnelige taksering i kommunen ble gjennomført i år 2018
10. Forfallsdato for kommunale avgifter og gebyr skal være den 20. i måneden.
11. Det skal benyttes prinsipp om full kostnadsdekning for selvkosttjenester; septik (lovkrav), renovasjon(lovkrav), avløp, vann, feiing, byggesak, kart og oppmåling, plansaker.
12. Skatteøret fastsettes i samsvar med maksimalsatsen for det kommunale skatteøret.
13. Kommunedirektøren gis fullmakt til å innarbeide kommunale avgifter, betalingssatser og gebyr i Framsikt.

Investeringer - budsjett og økonomiplan

1. Økonomiplan for 2026-2029 vedtas som fremlagte budsjettdokument.
2. Investeringsbudsjett for 2026 vedtas som fremlagte budsjettdokument.

Drift - budsjett og økonomiplan :

1. Sør-Fron kommunes budsjett og økonomiplan for 2026-2029 vedtas i samsvar med fremlagte budsjettdokument.
2. Budsjett- og økonomiplan vedtas på nivå for driftsrammer med netto driftsbeløp.
3. Kontrollutvalget har utarbeidet eget budsjettforslag for 2026 som ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon §2 skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret.

Låneopptak:

1. Investeringer for 2026 finansieres i samsvar med bevilgningsoversikt investering. Låneopptak til finansiering av investeringer gjennomføres med totalt kr. 110.514.000. Lån til investeringer tas opp som serielån og avdras over 40 år. Låneopptak til startlån tas opp med Husbankens betingelser og vilkår. Låneopptaket er spesifisert slik:
 - a. til egne investeringer jfr. kommunelovens § 14-15 første ledd: kr. 100.014.000
 - b. til investeringer jfr. lov om tros- og livssynssamfunn § 14, 4. ledd: kr. 500.000.
 - c. i tillegg gjøres låneopptak til startlån jfr. kommunelovens §14-17 med kr. 10.000.000

Eventuelle endringer i driftsbudsjett Helse og Omsorg, Oppvekst og Politikk og administrasjon tas stilling til når eventuelle endringer i Statsbudsjettet blir kjent.

Investeringsbudsjett - Flytt Infrastruktur tomteområder på 2 500 000,- fra 2027 til 2026

Sør-Fron kommune innfører supplerende barnehageopptak i 2026 slik at alle kan få plass gjennom året.

Formannskapet bestiller en sak om viser besparelse som følge av ny skolestruktur.

Arbeidsmiljøutvalg AMU 27.11.2025:

Politisk behandling:

AMU - 19/25:

Vedtak:

Orientering v/Gunn Mona Dokken ble tatt til orientering.

Kommunestyre 11.12.2025:

Politisk behandling:

Vi i Sør-Fron Arbeiderparti ønsker å sette fokus på lesing i hjemmet og viktigheten av foreldre sin rolle inn mot lesing og språkutvikling, og ønsker at alle barn i Sør-Fron får ei bok ved fødsel, 3 år og 5 år. Biblioteket får i oppdrag å finne ut hvilke bøker de tenker kan passe for de ulike aldersgruppene. Jeg er usikker på kostnaden maks 50 000 per år, men tenker dette ikke kommer til å koste så mye. Om vi ikke finner rom for dette i budsjettet, så kan vi ta dette fra fondet «Den grønne kulturbygda». Signalene vi sender ut om dette som kommune, er viktig med tanke på lese- og språkutvikling for våre barn.

Kommunestyremøte 11. desember 2025

KST-sak 107-25 Økonomiplan 2026-2029, årsbudsjett 2026 og avgiftssatser 2026

Endringsforslag med utgangspunkt i innstillingen fra FSK-84/25, siste avsnitt, og økt overføring over Statsbudsjettet (*kr 2 244 000*):

Kommunale avgifter, betalingssatser, gebyr for 2026:

For 2026 økes ikke husleiesatsene på trygde- og omsorgsboliger.

Økt kostnad kr 125 000.

Husleie på kommunale boliger, omsorgsboliger og trygdeboliger tas ut av gebyrregulativet og ivaretas gjennom husleieavtaler med indeksregulering.

Investeringer - budsjett og økonomiplan

Ramme på kr 2 500 000 til infrastruktur i tomteområder flyttes fra 2027 til 2026.

(Avsatt ramme til ny brannstasjon reduseres med kr 3 000 000 i 2027)?

Drift - budsjett og økonomiplan:

Gratis årskort på Fron badeland i tråd med høringsuttalelsen fra ungdomsrådet.

Kostnadsøkning på kr 125 000.

Nytt tiltak – «Sommerjobb for ungdom under 18 år» - tas inn i budsjettet med en fondsavsetning på kr 400 000 for 2026 med formål å tilby ungdom sommerjobb og jobberfaring innen aktuelle områder i kommunen.

Sør-Fron kommune innfører supplerende barnehageopptak i 2026 slik at alle kan få plass gjennom året. HO-utvalget, formannskapet og kommunestyret holdes orientert gjennom tertialrapporteringen.

Kommunedirektøren får fullmakt til å foreta budsjettendringer i henhold til ny organisering, ref. omfordeling av tjenester fra Helse og omsorg til Oppvekst.

Kommunestyret legger til grunn at budsjettet er stramt men godt forankret i organisasjonen.

For å sikre en buffer styrkes disposisjonsfondet for 2026 med kr 1 594 000.

Tertialrapportering for både driftsrammene og investeringsprosjektene blir svært viktig.

Låneopptak:

Låneopptak justeres iht endelig kommunestyrevedtak.

Forslag fra Arne Bredeveien (AP):

Gebyrer og betalingssatser: Ikke øke satsene (husleie) på trygde- og omsorgsboliger kr 125 000,-

Driftsbudsjett Helse og omsorg: Økt ramme kr 700 000,-

Driftsbudsjett Kultur og kommunikasjon: Gratis årskort på Fron Badeland for barn og ungdom mellom 12-16 år kr 130 000,-

Driftsbudsjett Oppvekst: Supplerende opptak i barnehage.

Driftsbudsjett Politikk og administrasjon: Økning av IKT budsjett kr 500 000,-. Dette punktet utgår da dette blir ivare tatt gjennom fond.

Forslag fra Jone-Elisabeth Strand (AP) - tilleggspunkt til forslag om gratis årskort på Badeland:

Årskortet må fysisk hentes ut på Badeland av de som ønsker å benytte seg av tilbudet, eller organiseres på annen måte som vurderes hensiktsmessig av kommunedirektøren. Hensikten er at kommunen ikke kjøper årskort til ungdom som ikke blir benyttet.

Forslag fra Arne Bredeveien (AP):

Skjøtsel av tomter på kr 188 000,- flyttes fra investeringsbudsjettet til driftsbudsjettet.

Forslag fra Amund Rudi (H):

Støtter innlegget til representant Knut Brandrud om å utsette godkjenning av økonomiplan, og bekymringen for høyt låneopptak som binder kommunen over lang tid. Det er fare for at det vil påvirke handlingsrommet til kommunen over lang tid.

1. Er det andre smartere løsninger som kan redusere låneopptakene ?
2. Brannstasjonen er bl.a. nå blitt 3 ganger dyrere en i planleggingen. Kan noe endres?
3. Utenforskap og ungdomsklubb/møteplass kan påføre budsjettet økninger, dersom vi ikke finner løsninger som kombinerer bemanningen med andre møteplasser?
4. Sør-Fron Sentrum løses ved samarbeid med private aktører? Legge tilrette for nye landsmenn, som dekkes av staten de 5 første år, og som skaper inntekter over tid, ved flere bo- og næringsetableringer.
5. DETTE SOM EKSEMPLER Å BYGGE INN FOR BEDRE BALANSE I ØKONOMIEN.

Voteringer:

Votering 1 - Forslag fra Amund Rudi (H) - Utsette godkjenning av økonomiplan:

For 3 (Brandrud, Moen og Rudi)

Mot 15 (resten av kommunestyret)

Forslaget falt.

Votering 2 - Forslag fra Arne Bredeveien (AP) og Ole Tvette Muriteigen (SP) - Ikke øke husleiesatsene på trygde- og omsorgsboliger i 2026, kr 125.000:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 3 - Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) - Husleie på kommunale boliger, omsorgsboliger og trygdeboliger tas ut av gebyrregulativet og ivaretas gjennom husleieavtaler med indeksregulering, gjeldende fra 2027:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 4 - Forslag fra Arne Bredeveien (AP) - Økt ramme til helse og omsorg med kr 700 000:

For 5 (AP sine representanter)

Mot 13 (resten av kommunestyret)

Forslaget falt.

Votering 5 - Felles forslag fra representantene Bredeveien (AP), Muriteigen (SP) og Strand (AP) - Gratis årskort Badeland, kr 125.000-130.000:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 6 - Felles forslag fra representantene Bredeveien (AP) og Muriteigen (SP) - Supplerende barnehageopptak:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 7 - Forslag fra Arne Bredeveien (AP) - Tomteskjøtsel - flyttes fra investering til drift, kr 188.000:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 8 - Forslag fra Hege Bjørkli (AP) - Norske barn skal bli verdens beste lesere, og barn i Sør-Fron skal bli enda bedre! - maks kr 50.000:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 9 - Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) - Flytte ramme for infrastrukturbygging fra 2027 til 2026, kr 2.500.000:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 10 - Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) - Sommer jobb for ungdom under 18 år, fondsavsetning kr 400.000:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 11 - Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) - Kommunedirektøren får fullmakt til å foreta budsjettendringer i henhold til ny organisering:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 12 - Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) - Kommunestyret legge til grunn at budsjettet er stramt men godt forankret i organisasjonen:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 13 - Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) – I henhold til endelig vedtak av Statsbudsjettet styrkes disposisjonsfondet for 2026 for å sikre en buffer. Avsetning til disposisjonsfond justeres med endringer vedtatt av kommunestyret:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 14 - Forslag fra Ole Tvette Muriteigen (SP) - Låneopptak justeres iht endelig kommunestyrevedtak:

For 18

Mot 0

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering 15 - Administrasjonens forslag med tillegg av de endringer det er votert over:

For 15 (resten av kommunestyret)

Mot 3 (Brandrud, Moen og Rudi)

KST - 107/25:

Kommunestyrets vedtak (15-3):

Kommunale avgifter, betalingssatser, gebyr for 2026:

1. Sør-Fron kommunestyre vedtar kommunale avgifter, betalingssatser, gebyr o.l for 2026 slik disse fremkommer i sakens vedlegg.
2. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2026: - alle eiendommer i hele kommunen.
3. For eiendomsskatteåret 2026 skal det videre skrives ut eiendomsskatt på bygninger og grunnareal for verk og bruk som fra og med 2026 blir ansett som næringseiendom, så langt disse var omfattet av eiendomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.
4. Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2026 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd
5. Differensiert skattesats for eiendommer med selvstendige boligdelar for skatteåret 2026 er 3,8 promille, jf. esktl. § 12 bokstav a. Den samme satsen skal også legges til grunn for fritidseiendommer.
6. Bunnfradrag for alle selvstendige boligdelar settes til kr. 0.
7. Eiendomsskatten skrives ut i tre terminer, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin er 1. mars, andre termin er 1. juli og tredje termin er 1. november.
8. Hjemmelshavere på eiendommer i Sør-Fron kommune kan bestemme selv om de ønsker tre terminer eller 12 terminer per år på kommunale avgifter og eiendomsskatt
9. Takstvedtektene for eiendomsskatt i Sør-Fron kommune ble vedtatt i K-sak 5/19 05.03.2019 og skal gjelde for eiendomsskatteåret 2026, jf. esktl. § 10. Siste alminnelige taksering i kommunen ble gjennomført i år 2018
10. Forfallsdato for kommunale avgifter og gebyr skal være den 20. i måneden.
11. Det skal benyttes prinsipp om full kostnadsdekning for selvkosttjenester; septik (lovkrav), renovasjon(lovkrav), avløp, vann, feiing, byggesak, kart og oppmåling, plansaker.
12. Skatteøret fastsettes i samsvar med maksimalsatsen for det kommunale skatteøret.
13. Kommunedirektøren gis fullmakt til å innarbeide kommunale avgifter, betalingssatser og gebyr i Framsikt.
14. **Husleiesatsene på trygde- og omsorgsboliger i 2026 skal ikke økes. Husleie på kommunale boliger, omsorgsboliger og trygdeboliger tas ut av gebyrregulativet og ivaretas gjennom husleieavtaler med indeksregulering etter konsumprisindeksen, gjeldende fra 2027**

Investeringer - budsjett og økonomiplan

1. Økonomiplan for 2026-2029 vedtas som fremlagte budsjettdokument.
2. Investeringsbudsjett for 2026 vedtas som fremlagte budsjettdokument **med følgende endringer i kommunestyret:**
3. **Hovedprosjekt H611 Tomteskjøtsel, tas ut av budsjett og økonomiplan, kr. 188.000**
4. **Hovedprosjekt H206 Infrastruktur tomteområder, flyttes fra år 2027 til år 2026, kr. 2.500.000**

Drift - budsjett og økonomiplan:

1. Sør-Fron kommunes budsjett og økonomiplan for 2026-2029 vedtas i samsvar med fremlagte budsjettdokument, **men med følgende endringer:**
2. **Husleiesatser på trygde og omsorgsboliger økes ikke, driftsramme for Samfunnsutvikling økes med kr. 125.000.**
3. **Tomteskjøtsel tas inn i driftsbudsjettet fra og med 2026, driftsramme for Samfunnsutvikling økes med kr. 188.000.**
4. **Styrke leseferdigheter for barn, driftsramme for Oppvekst økes med kr. 50.000**
5. **Sommerjobb for ungdom under 18 år, driftsramme for Personal og fellestjenester økes med kr. 400.000. Beløpet avsettes til eget fond.**
6. **Gratis årskort for ungdomskoleelever på Fron badeland, driftsramme for Personal og fellestjenester økes med kr. 130.000.**
7. **Skatt og rammetilskudd endres i henhold til vedtak i Statsbudsjettet**
8. **Avsetning til disposisjonsfond i henhold til endringer i endelig Statsbudsjett, med fradrag for endringer nevnt ovenfor.**
9. Budsjett- og økonomiplan vedtas på nivå for driftsrammer med netto driftsbeløp.
10. Kontrollutvalget har utarbeidet eget budsjettforslag for 2026 som ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon §2 skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret.

Låneopptak:

1. Investeringer for 2026 finansieres i samsvar med bevilgningsoversikt investering. Låneopptak til finansiering av innvesteringer gjennomføres med totalt kr. **112.826.000**. Lån til investeringer tas opp som serielån og avdras over 40 år. Låneopptak til startlån tas opp med Husbankens betingelser og vilkår. Låneopptaket er spesifisert slik:
2. til egne investeringer jfr. kommunelovens § 14-15 første ledd: **kr. 102.326.000**
3. til investeringer jfr. lov om tros- og livssynssamfunn § 14, 4. ledd: kr. 500.000.

i tillegg gjøres låneopptak til startlån jfr. kommunelovens §14-17 med kr. 10.000.000

Andre verbalvedtak:

1. **Kommunestyret vedtar supplerende barnehageopptak.**
2. **Kommunedirektøren får fullmakt til å foreta budsjettendringer i driftsbudsjettet i henhold til ny organisering.**
3. **Kommunestyret legger til grunn at budsjettet er stramt men godt forankret i organisasjonen.**

Kommunedirektøren i Sør-Fron
Anne Holsbrekken

Bakgrunn:

Kommunedirektøren legger frem et balansert budsjett for 2026 og økonomiplan 2026-2029. Årsbudsjettet er en bindende plan for Sør-Fron kommune. Budsjettet skal være reelt, fullstendig og i balanse. Økonomiplanen inngår som en del av kommunens styringsdokument, og skal vise oppfølgingen av kommuneplanens samfunnsdel.

I tråd med Sør-Fron kommunes digitaliseringsstrategi er budsjett og økonomiplan utarbeidet i Framsikt og publiseres nå digitalt.

LINK til budsjett og økonomiplan: <https://pub.framsikt.net/2026/sor-fron/bm-2026-okoniplan26>

Kommunale avgifter, betalingssatser, gebyr for 2026:

De ulike avgiftene o.l. som fremkommer i sakens vedlegg er forutsatt og innarbeidet i saken om driftsbudsjettet for 2026.

Kommunedirektøren foreslår ingen endringer i den generelle eiendomsskatten på 7^{0/00}. Det er i driftsbudsjettet for 2026 forutsatt at eiendomsskattesatsen for bolig- og fritidseiendommer skal ha redusert eiendomsskattesats på 3,8^{0/00} og bunnfradrag på kr. 0.

Det er lagt inn forslag om generell prisvekst på 3,5 % med unntak på tjenester som er underlagt forskrift om selvkost eller lover og føringer gitt av myndighetene. Barnehage, helse og omsorgstjenester, purregebyr, legetjenester er eksempel på tjenester der det er nasjonale maksimalsatser.

Investeringer:

Kommunestyret vedtar brutto investeringer. Det gjøres særskilt oppmerksomt på at investeringstiltakene som presenteres i investeringsbudsjettet er inkludert merverdiavgift, med unntak for investeringer på selvkostområder (avgiftspliktig omsetning). I det publiserte vedlegget er det presentert detaljert beskrivelse av hvert enkelt investeringstiltak.

Skillet mellom påkostning og vedlikehold er avgjørende for om en utgift kan klassifiseres som en investering i bygninger, anlegg og varige driftsmidler til eget bruk, og dermed skal føres i investeringsregnskapet eller om utgiften skal belastes drift.

Som utgifter til tiltak av investeringsmessig karakter regnes:

1. Anskaffelse av eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk, og som er av vesentlig verdi.
2. Påkostningen på eksisterende varige driftsmidler, som er av varig og vesentlig verdi.

Administrasjonen har arbeidet med 10 års plan for investeringer.

Fremtidig skolestruktur i Sør-Fron kommune er vedtatt, jfr. K-sak 43/22. Dette er det største investeringstiltaket for Sør-Fron kommune i planperioden. Det er planlagt at skolen skal stå ferdig i år 2026.

Drift:

Kommunestyret vedtar årsbudsjettets bevilgningsoversikter for netto drift på driftsrammene. Sør-Fron kommune har følgende driftsrammer:

- Politikk og administrasjon
- Samfunnsutvikling
- Selvkost
- Interkommunale ordninger
- Helse og omsorg
- Oppvekst
- Personal og fellestjenester

Driftsramme for selvkost er underlagt Samfunnsutvikling. Interkommunale ordninger er finansiert med overføringer fra eierkommunene. Sør-Fron kommunes andel til interkommunale ordninger er budsjettet på kommunale driftsrammer.

Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 for interkommunale ordninger ble godkjent i felles folkevalgt nemnd for vertskommunesamarbeid og administrativt styre for interkommunale ordninger, 22.10.2025.

Forslag til budsjett og økonomiplan bygger på en rekke forutsetninger som kan endre seg frem til vedtak, blant annet statlige føringer gjennom Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2026.

Sør-Fron kommunestyre skal i forbindelse med budsjettbehandlingen gjøre vedtak om driftsbudsjettet for neste driftsår, samt vedta økonomiplan for de påfølgende tre driftsårene.

Lovgrunnlaget:

Kommuneloven inneholder flere bestemmelser om økonomiplan og årsbudsjettet. Her nevnes særlig:

§ 14-1. Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen: Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Det er kommunestyret selv som skal vedta økonomiplanen og årsbudsjettet jfr. § 14- 2 bokstav a. §14-3. Behandling av økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning:

Økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet.

Årsregnskapene og årsberetningene skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Hvert årsregnskap skal behandles samtidig med tilhørende årsberetning. Vedtaket om årsregnskap skal angi hvordan et eventuelt merforbruk i driftsregnskapet skal dekkes inn.

Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning.

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

Økonomiplanen, årsbudsjettet, årsregnskapene, årsberetningene og saksdokumentene fra det innstillende organet skal sendes departementet til orientering. Dette gjelder også revisjonsberetningen og kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskapene og årsberetningene. Departementet kan gi forskrift om frister for disse oversendelsene.

§ 14-4. Økonomiplan og årsbudsjett:

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i

budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel.

Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

Eigedomsskattelova §10 stiller krav om fastsettelse av sats for eiendomsskatt:

Kommunestyret fastset kvart år i samband med budsjettet kva satsar og regler som skal nyttast ved utskriving av eigedomsskatt for komande skatteåret.

Vurdering:

Årsbudsjett og økonomiplan er lagt frem i balanse. I år som tidligere år legges budsjettdokumentene frem med en del usikkerhetsmomenter og noen vilkår vil ikke være kjent før statsbudsjettet er vedtatt.

Beskrivelse av usikkerhetsmomenter:

- Lønns- og prisvekst bygger på SSB sitt anslag. Det er en risiko at lønnsvekst blir større enn forutsatt. I tillegg til høyere lønnsutgifter ved eventuell større lønnsvekst vil også pensjonsutgifter øke. Høyere prisvekst enn forutsatt setter begrensninger på kommunens tjenestekjøp.

	Statsbudsjettet	SSB	Sør-Fron kommune
Lønnsvekst	4,0 %	4,0 %	4,0 %
Prisvekst	2,8 %	2,5 %	2,5 %
Deflator	3,5 %	3,4 %	3,4 %

- Høyere lønnsoppgjør eller prisstigning enn forventet.
- Utgifter til pensjon avhenger av avkastningen som KLP klarer å hente ut av finansmarkedene og det er en risiko for økte pensjonskostnader i 2026.
- Uforutsette hendelser, eksempel knyttet til vedlikehold, rettstvister eller naturhendelser.
- Sør-Fron kommune har inntekter fra salg av konsesjonskraft. For 2025 har prisvariasjonene vært store, og langsiktige faste priser er lavere enn det som er forutsatt i budsjettet. For 2026 er salg av konsesjonskraft er budsjettet med kr. 70,32 per kWh. Det vil si at inntil eventuell fastprisavtale inngås vil verdien av konsesjonskraftmengden endre seg i takt med prisendringene.
- Rentenivået for gjeldsporteføljen vil påvirke kommunens økonomiske handlingsrom. Det er i årsbudsjett og økonomiplan lagt til grunn et rentenivå på 4,43 %. Eventuell endring i swaprente vil også virke inn på kalkulatoriske renteutgifter innenfor selvkosttjenester.
- Skatteinngangen er koblet til økonomisk vekst nasjonalt. Skatteinngangen påvirkes av økonomisk aktivitet og sysselsetting. KS har i sin prognosemodell beregnet at Sør-Fron kommune skal ha en vekst i skatteinntekter fra 2025 til 2026 på 3,04%.

- Nedvektingen av kriteriet for personer med diagnosen psykisk utviklingshemming gir store omfordelingsvirkninger. Kommuner som taper på nedvektingen av kriteriet får et tillegg og kommuner som tjener på nedvektingen får et fradrag. Sør-Fron kommune har fått et fradrag på kr. 716.000.
- Økt tjenestebehov og utløsning av enkeltvedtak kan påvirke driftsbudsjettet i stor grad.

Kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan er stramt, men med mål om å sikre kvalitet og kapasitet i tjenestene, samtidig som økonomien holdes bærekraftig. Gode rapporteringsrutiner, budsjettdisiplin og tett oppfølging av økonomien er nødvendig.

Kommuneloven og økonomireglementet fastslår at kommunen skal ha økonomiske måltall.

Budsjett og økonomiplan skal minimum vise mål for følgende finansielle måltall:

- Netto driftsresultat
- Gjeldsgrad
- Disposisjonsfond

Netto driftsresultat:

Balanse i løpende drift betyr at netto driftsresultat bør være positivt. Teknisk beregningsutvalg for kommunal økonomi (TBU) anbefaler at netto driftsresultat bør være minst 1,75 % av driftsinntektene. Netto driftsresultat er driftsinntekter minus driftsutgifter, renter og avdrag. Det viser hvor mye som er igjen til å investere eller bygge opp disposisjonsfond i prosent av driftsutgiftene.

Netto driftsresultat for 2026 er positivt med kr. 3,4 millioner. Det er i budsjettet for 2026 planlagt netto bruk av bundne fond med kr. 3,1 millioner og netto avsetning til disposisjonsfond med kr. 6,5 millioner i driftsbudsjettet.

Kommunedirektøren anbefaler at handlingsregelen for netto driftsresultat bør være 1,75 %. Denne anbefalingen er i tråd med det Teknisk beregningsutvalg anbefaler. Sør-Fron kommune når ikke dette målet i budsjett for 2026. Netto driftsresultat i økonomiplanperioden er positivt med 0,6 %, og det langsiktige målet om å nå 1,75 % er gjeldende.

Gjeldsgrad:

Gjeldsgraden måler hvor mye gjeld kommunene har i forhold til inntektene. Renter og avdrag på lån dekkes av de løpende driftsinntektene. Høy lånegjeld vil binde opp større del av driftsinntektene til å dekke renter og avdrag. Lån knyttet til vann, avløp og renovasjon (VAR) belastes ikke kommunenes økonomi i like stor grad. Kapitalutgiftene på VAR-områdene dekkes av kommunale gebyrer. Lån til videre utlån (startlån) skal være selvfinansierende.

Samlet budsjetterte avdrag for 2026 er kr. 22,5 millioner. Administrasjonens forslag til låneopptak for 2026 er samlet kr. 100,5. Lån til investeringer på selvkostområder utgjør kr. 12 millioner av samlet låneopptak. Sør-Fron kommunes andel av lån til tiltak knyttet til Fron badeland er kr. 0,8 millioner og lån til Sør-Fron sokn er kr. 1 million.

Anbefalingen som statsforvalteren gir, er at lånegjelda ikke bør overstige 70 % av driftsinntektene. I kommunedirektørens budsjettforslag er lånegjelda 118 % av driftsinntektene for 2026. Sør-Fron kommune står ovenfor store investeringer innenfor skole og helse. I forbindelse med ny skolestruktur ble det i økonomiplanperioden budsjettert med kr. 152,5 millioner, jfr. K-sak 43/22. I forbindelse med budsjettarbeidet er det vedtatte lånebehovet indeksregulert. Handlingsregelen fravikes i planperioden, men opprettholdes som et måltall for kommende økonomiplan.

Disposisjonsfond:

Disposisjonsfond er kommunens økonomiske buffer til å håndtere merforbruk og andre plutselige økonomiske utfordringer. Det er ingen fysisk bankkonto, men en størrelse i regnskapet. Disposisjonsfond er midler som kommunen fritt kan disponere både til drifts- og investeringsformål.

Anbefalingen som Statsforvalteren gir, er at disposisjonsfond bør utgjøre 10 % av brutto driftsinntekter.

Sør-Fron kommune er i økonomiplanperioden over det anbefalte nivået for disposisjonsfond. For 2026 er dette måltallet budsjettet med 19,8 %. Dette måltallet påvirkes av premieavviksfondet, som er klassifisert som disposisjonsfond. Måltallet korrigert for premieavviksfondet er 11%.

Kommunedirektøren anbefaler at handlingsregelen for disposisjonsfond skal være 10 % som er i tråd med anbefaling fra statsforvalteren. Det er et langsiktig mål å bygge opp fondsbeholdningen slik at en andel av investeringene kan finansieres av frie midler.

Kommunedirektøren opplever at budsjettarbeidet har vært krevende, men det er svært positivt at det er innarbeidet en samlet styrking av disposisjonsfond på kr. 5,7 millioner. I likhet med andre kommuner står Sør-Fron kommune ovenfor store endringer i demografien. Som en følge av dette endrer kommunens utgiftsbehov seg. I kommende ti-års periode øker utgiftsbehovet inne helse og omsorg med kr. 24 millioner. I samme periode reduseres utgiftsbehovet innenfor grunnskole med kr. 15 millioner. Tidligere vedtak om skolestruktur er et viktig politisk grep for å imøtekomme endrede behov som følge av de demografiske endringene. Det er videre i planperioden lagt opp til høy investeringsaktivitet, det er planlagt for store investeringer både innen Helse og omsorg og Oppvekst (barnehage) i planperioden.